

СТАРИТЕ ТРАКИЙСКИ И РИМСКИ ПЪТИЩА

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:14 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:16

There are no translations available.

СТАРИТЕ ТРАКИЙСКИ И РИМСКИ ПЪТИЩА

Разположението на бесите в центъра на територията на независимите тракийски племена е много благоприятно. Това означава, че централното светилище на Дионис и второстепенните светилища са имали двойна защита. От една страна, за да се стигне до светилището, е трябвало да се премине през земите на някое от съседните племена, а това е давало време на бесите да се организират за защита. От друга страна – районът на Северозападните Родопи е естествено защитен от планината. Бесите са контролирали двата известни в древността прохода: проходът Суки (наречен по-късно Траянови врата) и проходът Аконтисма. През по-късните години, по време на Сапейската династия на Одриското царство, за защита на свещената територия вместо Аконтисма решаващ е станал Доспатският проход.

На тракийски „суки” означава „цепка, теснина, цепнатина”. Древните автори така го и описват, като един процеп, през който се преминава, за да се отиде от Тракия към Дунав. Проходът Суки лежи на главния военен римски път на Балканите – Виа Милитарис [1]. Той свързва Мала Азия с р. Дунав, а главните станции по него са: Константинопол, Адрианопол (Hadrianopolis, дн. Одрин), Филипополис, проход Суки, Сердика (София), Ниш (

Nasis

), Белград (

Sigindunum

). По долината на р. Вардар

(

Axios

)

този път се свързва с Виа Егнация. Пътят Виа Егнация свързва основните крайбрежни градове: Тесалоники (Солун), Сяр, Филипи (около дн. Драма), Дорискос (дн. Александрополис), Византион (Константинопол).

В периода от 102 до 106 г. император Траян е построил град на р. Места (Nestos) в чест на победата си над даките през 101 г. Нарекъл го Никополис ад Нестум (Град на победата на Места). Естествено, мястото на този град не е избрано случайно. Той е свързан с прохода , който се намира в района на месността Беглика. Там между язовирите Малък и Голям Беглик е известната и до днес местност Железни врата, до месността Доспатски проход.

След като разбива през 107 г. даките, превзема столицата им (Sarmizegetusa) Сармизегетуса и превръща Дакия в римска провинция, Траян решава и още един проблем – изселва част от бесите от северната страна на Дунав. Той не е забравил, че римляните са смятали бесите за „врящ вулкан“, който може всеки момент да избухне, както през 16 – 11 г. пр. н. е. или през 26 г. от н. е. Още повече, че плановете му са били за действително приобщаване на Тракия и Родопите към римския начин на живот. През 109 г. императорът се заема със строителството на Виа Траяна

[\[2\]](#)

. Трасето му е разположено върху частично съществуващ стар тракийски път. Той свързва Никополис ад Нестум по долината на Места с Виа Егнация в едната посока. В другата посока по Виа Траяна може да се стигне до р. Дунав, като главните станции са: Доспатски проход, Филипополис, Берое (Стара Загора), Стара планина – Ришки проход, р. Дунав.

По сведение на Константин VII Багрянородни [\[3\]](#) по негово време (X век) Византия е била разделена на 12 области. Първата област е Тракия. Тя включва 5 окръга. Авторът изброява окръзите и главните градове в тях. Третият окръг е Тракийски, ръководен от Консилиарий и има 5 града: Клима Местикон и Аконтисма, Филипополис, Берое, островите Тасос и Самотраки.

Както се вижда, този окръг включва родопската и тракийската част от Виа Траяна и селищата на островите Тасос и Самотраки. Тук първият град „Клима Местикон и Аконтисма“ показва името на града през X век и мястото му – до прохода Аконтисма. Траяновият град Никополис ад Нестум е допринесъл за възхода на района, за приобщаването на Родопите към римския начин на живот. Там са сечени монети по времето на няколко императори след Траян: Комод (176 – 192), Септимий Север (193 – 211), Каракала (192 – 217) и Гета (209 – 212), убит от брат си Каракала. Намерени са монети с образа на Юлия Домне – жена на Септимий Север, майка на Каракала и Гета

[\[4\]](#)

СТАРИТЕ ТРАКИЙСКИ И РИМСКИ ПЪТИЩА

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:14 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:16

С Виа Траяна е свързан известният Кемеров мост, който свързва гр. Девин с виа Траяна. Възможно е първите римски пътководци, следвайки Александър Македонски, да са навлезали в Родопите през района на Триград, по р. Кричим, пресичайки р. Караджадере (приток на Доспатската река) в района на Кемеровия мост, по стари тракийски път през с. Фотун

(дн

. Фотиново

)

към Филипополис. Другият възможен вариант е по поречието на р. Кричим, р. Въча към Филипополис.

След създаването на Никополис ад Нестум, пътят от с. Фотун през Доспатският проход продължава към Доспат и Траяновия град. Това се потвърждава и от втория етап на археологическата експедиция „Родопи 2002 – Храмът на Дионис) през ноември 2002 г. с ръководител д-р Кисьов, която локализира трасето на пътя Филипопол – Бесара – Пещера – с. Фотиново – Доспат – Никополис ад Нестум (дн. с. Гърмен)

За уточняването на мястото, през което са навлезали римските войски в Родопите спомогат и картите, които са се ползвали в началото на новата ера от римляните и от описанията на римския хронист Амиан Марцелин (роден 330г.), описал историята на Римската империя от 353 г. до 378 г. В книгата си „Римска история”, гл. XXVI той уточнява, че има три прохода за навлизането в Тракия: през крайбрежна Дакия (Ришки проход), най-известният – проходите Суки и третият – от Македония и Илирия, наречен Аконтисма. От картата, Приложение № 3 се вижда мястото на Суки – между Хемус и Родопите и на прохода от Македония през Родопит е – днешния Доспатски проход . Мястото на Аконтисма е уточнено от други източници – на около девет километра от гр. Филипи.

След навлизането в Родопите през месността Беглика се навлиза в свещената територия на бесите. Там са били основните боеве между римляни и беси. Пътководецът Лукул и Брут (убиецът на Юлий Цезар) само са преминали и битката е била да се отвори пътя. Филип V Македонски също се е бил с бесите, за да премине през Родопите към Филипополис при неговия поход през 184 – 183 г. пр. н. е.

Траян е осъзнал, че земята на бесите е богата не само на митове и легенди, но и на злато и сребро. Недалеч от пътя Виа Траяна е връх Сребрен (името не е случайно). Наблизо е и месността Ремово, в района на гр. Ракитово, където има тракийски и римски рудници. Стоян Златаров от село Ковачевица, баща на писателя Емилиян

СТАРИТЕ ТРАКИЙСКИ И РИМСКИ ПЪТИЩА

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:14 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:16

Станев, споменава за махала Калайково, до дн. Доспат (името вероятно е свързано с добив на малко разпространения метал калай). Пътищата са били артериите на римското могъщество и начин за експлоатация на богатствата на покорените земи.

По времето на турското владичество пътят Виа Траяна е възстановен. За това свидетелства Трендафил Керелов в своята книга „Батак глава не скланя” (стр. 16): „През пролетта на 1671 г. султан Мехмед IV дошъл на лов из доспатските гори. За този прочут ловен поход на султана са били направени много пътища. Тогава били възстановени старият римски път през Персенк и Чернатица (от него и до днес стои непокътнат отколешен турски кълдаръм) и друмът, по който някога е преминал Александър Македонски на път за страната на трибалите.” [\[5\]](#)

Султан Мехмед IV е наречен Ловец. Той много обичал доспатските гори. Може би поради тази причина те са се запазили по-добре от останалите гори почти до Освобождението. Истинските родопски гори са предизвиквали удивление у всеки, който мине през тях. Римляните са наричали горите на Родопа „Великата българска гора”.

Трендафил Керелов е описал възстановяването на античните пътища по разкази на възрастни батачани, които са предавани от поколение на поколение. Султанът идва през пролетта на 1671 г. и влиза в Батак. Батачани го посрещат и му поднасят дарове. Той приел даровете и почитта, без да слиза от коня, за да покаже превъзходството си като господар на тази земя. Същото се повторило в края на есента на същата година, когато си заминавал.

Батачани, а така също и християните от околността, са работили по възстановяването на пътищата, а били увеличени и данъците в Пловдивска околия, за да се съберат пари за ремонта. Това научаваме от преписка на Христо Попконстантинов, запазена в Молдавския манастир: „... същата година излезе султан Мехмед на Доспат и беше много тежко за християните. Възложи се тогава на Пловдивска околия 5 000 кила жито и данъка стана по 40 гроша на къща заради пътища...” [\[6\]](#) В село Фотиново, община Батак и сега съществуват 7 римски моста.

Пътищата са охранявани строго от римляните. За тази цел в селищата са разполагани римски гарнизони. Там, където не е имало селища, са правени римски военни лагери. Такъв лагер има в района на връх Малка Сютка. Това място се нарича от местните хора „Казармите” и там често обикалят иманяри. Непосредствено до мястото на гарнизона е

СТАРИТЕ ТРАКИЙСКИ И РИМСКИ ПЪТИЩА

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:14 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:16

месността Железни врата. Там е и мястото на римска монетарница.

---

[1] [Виа Милитарис, Уикипедия](#)

[2] [Виа Траяна – Уикипедия](#)

[3] Константин VII Багрянородни, „Мудрейшего царя Константина Багрянородного – об областях Запада или Европейских”, книга II

[4] <http://bulgaria.domuno.bg?garmen?01-02.htm>

[5] http://slovo.domeinbg.com/authors/Kerelov_Trendafil.Batak_glava_ne_sklanja.txt

[6] http://slovo.domeinbg.com/authors/Kerelov_Trendafil.Batak_glava_ne_sklanja.txt